

Извештај

са јавне расправе о Предлогу стратегије интелектуалне својине за период од 2016. до 2020. године

Одлуком Одбора за привреду и финансије Владе Републике Србије, донетој на седници одржаној 2. новембра 2016. године, одређен је Програм јавне расправе о Предлогу стратегије интелектуалне својине за период од 2016. до 2020. године (у даљем тексту: Предлог стратегије). Јавна расправа о Предлогу стратегије спроведена је у периоду од 3. до 22. новембра 2016. године.

Примедбе, сугестије и предлози на Предлог стратегије интелектуалне својине за период од 2016. до 2020. године

У току јавне расправе достављене су писане примедбе од стране шест учесника у јавној расправи.

1. Примедбе на текст Предлога стратегије поднела је компанија Купујем-продајем (у даљем тексту: Подносилац примедби).

Подносилац примедби је навео да је део Предлога стратегије који се односи на спровођење права интелектуалне својине на интернету у супротности са одредбама Устава Републике Србије, и то члановима 4, 34, 58, 83. и 84, као и у супротности са одредбама следећих прописа Републике Србије: Закона о оглашавању, Закона о електронској трговини, Закона о заштити података о личности, Закона о ауторском и сродним правима, Закона о жиговима, Закона о правној заштити индустријског дизајна, Закона о привредним друштвима, Закона о облигационим односима, Закона о заштити пословне тајне и Кривичног законика.

Напомињемо да члан 4. Устава Републике Србије прописује начело поделе власти које подразумева независност сваке од три власти – судске, извршне и законодавне.

Предлог стратегије не утврђује да је Завод за интелектуалну својину орган надлежан за спровођење права. У Предлогу стратегије је речено ко су државни органи надлежни за спровођење права интелектуалне својине: судови, тужилаштва, инспекције, полиција, царина. Завод за интелектуалну својину има своје надлежности које су утврђене чланом 31. Закона о министарствима. Предлог стратегије не може да мења позитивно право Републике Србије и у том погледу, Завод за интелектуалну својину не може да има било какве надлежности у погледу заштите права интелектуалне својине када наступи њихова повреда или дође до њиховог угрожавања. Предлагач ће накнадно проверити текст Предлога стратегије и избрисати оне делове који евентуално могу да наведу на закључак да је Завод за интелектуалну својину орган надлежан за спровођење права интелектуалне својине.

Члан 34. став 3. Устава Републике Србије прописује: “Свако се сматра невиним за кривично дело док се његова кривица не утврди правноснажном одлуком суда.” Подносилац коментара је навео да из тог разлога, “не постоји никаква законска могућност

да било какав интернет провајдер или портал, пружа било какве информације о кориснику, његовим финансијским трансакцијама и сл, изузев на захтев суда у законом спроведеном поступку”.

Сматрамо да Предлог стратегије не каже да се давање информација може одвијати мимо законом прописаног поступка и без судског налога. Узимајући у обзир да то није јасно наглашено у тексту Предлога стратегије, Предлагач ће у Предлог стратегије унети одредницу да се прикупљање таквих података може одвијати на начин како то прописује позитивно право Републике Србије.

Исто би се могло рећи и за члан 58. Устава Републике Србије који гарантује да “право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне”. Овим Предлогом стратегије тај принцип није доведен у питање. Најзад, када је реч о примени члана 84. Устава Републике Србије, који прописује да сви имају једнак правни положај на тржишту, наводимо да Предлог стратегије ни на који начин то не доводи у питање. Предлог стратегије нигде не доводи у питање *начело националног третмана* које прописују “Париска конвенција за заштиту индустријске својине”, “Бернска конвенција за заштиту књижевних и уметничких дела”, и други међународни уговори које је наша земља потписала и ратификовала и које каже да странци, када је реч о њиховим правима интелектуалне својине, уживају на територији Републике Србије иста права као и домаћи држављани. Суштински је важно да Предлог стратегије нигде не предвиђа било какву дискриминацију у том погледу.

Независно од тога, у складу са наведеним коментарима, Предлагач ће изменити текст Предлога стратегије и настојати да га формулише тако да не оставља никакве недоумице у погледу циљева и начина на који ће ти циљеви бити остварени Стратегијом.

Подносилац примедби навео је да се Предлогом стратегије крши и члан 9. Закона о оглашавању који предвиђа да је “забрањено неоправдано одбити објављивање, односно емитовање огласне поруке, или на други начин неоправдано правити разлику или неједнако поступати, искључивати, ограничавати или давати првенство, различитим оглашивачима, у истим или сличним ситуацијама”. Стратегија ни то не доводи у питање.

Треба имати у виду да се овим Предлогом стратегије подстиче борба против кршења права интелектуалне својине, у реалном и виртуелном свету. Правила морају да буду једнака за све. Право мора све учеснике на тржишту једнако да третира, али исто тако, и сви учесници у оглашавању, као и сви учесници на тржишту, морају да се понашају лојално и у складу са добрим пословним обичајима. Држава не може и не треба да има исти третман према онима који раде у складу са позитивним прописима Републике Србије и онима који крше њене норме, укључујући ту и норме интелектуалне својине. Предлог стратегије је усмерен на сузбијање оних облика понашања који се рефлектују кроз кршење норми интелектуалне својине. Укратко, санкционисањем кршења права интелектуалне својине не доводи се у питање једнакост привредника када је реч о оглашавању.

Такође, Предлогом Стратегије се не доводи у питање ни члан 71. Закона о оглашавању који прописује да “лице чије је право или интерес угрожен или повређен обмањујућим или недозвољеним упоредним оглашавањем може поднети тужбу надлежном суду којом захтева да суд наложи прекид обмањујућег, односно недозвољеног

упоредног оглашавања, као и исправку огласне поруке”. Међутим, Предлагач ће настојати да измени текст Предлога стратегије у том делу, те да јасније нагласи да се поштовање права усвајањем ове Стратегије не може доводити у питање.

Подносилац примедби навео је да је суштина његових навода то да је интернет сајт који се бави интернет оглашавањем суштински платформа где се спајају оглашивачи и корисници и где сву одговорност за повреду интелектуалне својине трећих лица сноси искључиво оглашивач. Још једном наводимо да то Предлог стратегије не уређује.

Предлог стратегије се бави, када је реч о делу који уређује заштиту интелектуалне својине на интернету, питањем ефикасније сарадње између органа за спровођење права међусобно и сарадње органа за спровођење и интернет сајтова – портала, на чијем виртуелном простору се неко оглашава.

Подносилац примедби се у вези са чланом 9. Закона о оглашавању осврнуо и на члан 70. поменутог Закона истичући да се под оглашивачем у смислу поменутог Закона не може подразумевати преносилац огласне поруке.

Одговор Предлагача у овом смислу јесте да Предлог стратегије ни у једном одељку не даје дефиниције оглашивача и преносиоца огласне поруке. Не постоји намера Предлагача да интервенише у позитивно-правно дефиниције ових појмова. Поред тога, Предлагач не уређује питање одговорности интернет провајдера. Питање одговорности за кршење права интелектуалне својине је питање о којем одлучује суд.

Имајући у виду Закон о електронској трговини, на који се Подносилац примедби позива, Предлагач само опреза ради наводи да се не може унапред рећи да ни у ком случају провајдер неће бити одговоран. Члан 3. став 1. тачка 4. Закона о електронској трговини говори о пружању услуга информационог друштва: “Пружалац услуга информационог друштва је правно лице или предузетник, као и физичко лице које има својство трговца у складу са законом који уређује трговину, које пружа услуге информационог друштва. Дакле, пружалац медијских услуга је и интернет провајдер.

Одговорност интернет провајдера, односно пружалаца услуга информатичког друштва, уређена је чланом 18. Закона о електронској трговини који предвиђа следеће: “Пружалац услуга који складишти податке пружене од стране корисника услуга, на захтев корисника услуга, није одговоран за садржај складиштеног податка, ако: 1) није знао нити је могао знати за недопуштено деловање корисника услуга или за садржај податка; 2) одмах након сазнања да се ради о недопуштеном деловању или податку уклони или онемогући приступ том податку”.

Поред тога, Закон о привредним друштвима, на који се такође Подносилац примедби позива, у члану 63. предвиђа да су директори, чланови надзорног одбора, заступници и прокуристи дужни да у том својству извршавају своје послове савесно, са пажњом доброг привредника, и у разумном уверењу да делују у најбољем интересу друштва.

Имајући у виду наведене одредбе закона, не може се унапред искључити одговорност интернет провајдера због повреда права интелектуалне својине, ако је интернет провајдер знао или могао да зна за повреду права која се врши посредством или коришћењем његове делатности. Без обзира на све речено, Предлог стратегије не уређује питање одговорности интернет провајдера. Оно што Предлог стратегије предвиђа јесте

сарадња интернет провајдера, институција за спровођење права и носилаца права када је реч о повредама права интелектуалне својине, у најбољем интересу друштва, како је горе већ напоменуто.

Имајући у виду коментар подносиоца примедби да не постоји никаква законска могућност да интернет провајдер или портал пружа био какве информације својих корисника, изузев на захтев суда, у законом спроведеном поступку, Предлагач истиче да је давање таквих информација, предвиђено законима којима се уређују права интелектуалне својине, Законом о електронској трговини, Закоником о кривичном поступку итд.

Закон о електронској трговини, у члану 20. став 2. у том погледу каже: „Пружалац услуга мора да обавести надлежни државни орган ако основано сумња да: 1) коришћењем његове услуге корисник услуга предузима недопуштене активности; 2) је корисник његове услуге пружио недопуштени податак. Пружалац услуга дужан је да на основу одговарајућег судског, односно управног акта, предочи све податке на основу којих се може предузети откривање или гоњење починилаца кривичних дела, односно заштита права трећих лица. Обавештење о недопуштеном деловању или податку на основу којег пружалац услуга поступа у смислу члана 18, став 1, тачка 2) и члана 19, став 1, тачка 2) овог закона, мора да садржи податке о пошиљаоцу обавештења, прецизном опису места на интернет страници, односно другом електронском приказу на којем се јавља недопуштени податак, као и образложење недопуштености.“

У вези са тим наводимо и да је двадесета глава Кривичног законика Републике Србије посвећена кривичним делима против интелектуалне својине. Поред тога, члан 286. став 2. Законика о кривичном поступку предвиђа овлашћења полиције у циљу проналажења учинилаца различитих кривичних дела, међу којима су и кривична дела против интелектуалне својине. Међу тим овлашћењима су и овлашћења да у присуству одговорног лица, прегледа одређене објекте и просторије, оствари увид у њихову документацију и да је по потреби одузме, све са циљем да се открије учинилац кривичног дела против интелектуалне својине, да се прибаве докази за правично одлучивање итд. По овом правном основу, примера ради, полиција има право и да одузме рачунар на којем се налазе докази о повредама права интелектуалне својине. Такође, члан 178. Законика о кривичном поступку предвиђа спровођење посебне доказне радње – “Рачунарско претраживање података”, која се примењује и код кривичних дела против интелектуалне својине. По овом правном основу могуће је претраживати податке које садржи одузети рачунар.

Предлагач наводи да Предлог стратегије предвиђа могућност извршења која се односе на интернет странице и интернет домене, само на основу судског налога. Уважавајући примедбу да терминологија извршења (заплена и сл.) није адекватна, предлагач ће у том смислу изменити текст Предлога стратегије. Предлагач ипак напомиње да интернет домени чине имовину привредног друштва, што је у складу са Законом о привредним друштвима, те да из тог разлога нема оправдања да домени буду изузети од извршења, ако о томе постоји извршна судска одлука. У сваком случају, о томе ће одлучити надлежан суд.

Суштина коју је Предлагач имао на уму приликом израде Предлога стратегије јесте да институције за спровођење права интелектуалне својине и носиоци права треба да

сарађују са провајдерима интернет услуга на изради ефикасног система упозоравања и уклањања спорних интернет сајтова. Предлог стратегије ће бити допуњен у погледу едукативно-информативних активности у којима се ова сарадња свакако може унапредити.

2. Примедбе на текст Предлога стратегије дао је и Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (у даљем тексту Повереник).

Повереник је изнео примедбе да текст Стратегије садржи непознату правну терминологију (“сумњива лица”, “обавештајни подаци”, “криминалци” и сл.) Подносилац предлога у потпуности прихвата ове примедбе, те ће у складу са њима изменити текст Предлога стратегије.

Примедбе да је у тексту Предлога стратегије изостала одредница правног основа за вршење обраде података у оквиру “Мера за постизање конкретног циља” је такође прихваћена. У том делу ће бити измењен текст Предлога стратегије, имајући у виду законе којима се регулише обрада података, а пре свега Закон о заштити података о личности. Појашњења ради, подаци о којима је реч су углавном подаци које садржи општи захтев за предузимање мера за заштиту права интелектуалне својине које носилац права интелектуалне својине доставља Управи царина или Тржишној инспекцији (члан 21. Закона о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине). То су пре свега подаци о носиоцу права, изгледу робе, изгледу знака, дистрибутивним каналима и сл, а све у циљу ефикасног поступања надлежних органа. С тим у вези, ове податке садрже базе података, односно апликације Ines и Ines+, које користе наведени органи.

У циљу боље међусобне размене оперативних и статистичких података о спровођењу права интелектуалне својине, у Републици Србији је, у оквиру Координационог тела, основана Радна група за размену података у области спровођења права интелектуалне својине. На основу решења број 119-1-169/2015-16-2 од 4.6.2015. године, које је донело Координационо тело (основано од стране Владе Републике Србије) образована је Радна група за размену података у области спровођења права интелектуалне својине. Подсећања ради, ефикасност заштите права интелектуалне својине огледа се и у међусобној размени напред наведених података између надлежних органа. Сматрамо да Предлог стратегије не каже да се прикупљање и размена података може одвијати мимо законом прописаног поступка и без правног основа. Узимајући у обзир да то није јасно наглашено у тексту Предлога стратегије, Предлагач ће у тексту навести правни основ за наведене активности, као и то да реализација мора бити у складу са Законом о заштити података о личности и без неправилности на које указује Повереник (несразмерност, прекомерност, нетачност...).

3. Примедбе на Предлог стратегије дао је и Регистар националног интернет домена Србије (у даљем тексту: РНИДС).

Подносилац примедби је навео да Предлог стратегије садржи неколико нетипичних и неделотворних решења када су у питању интернет домени. РНИДС је с правом указао да термин “заплена интернет домена” није довољно јасан и није одговарајући. У том погледу, текст Предлога стратегије биће измењен.

4. Примедбе на Предлог стратегије дала је и Share фондација (У даљем тексту: Подносилац примедби).

По мишљењу Подносиоца примедби, Предлог стратегије интелектуалне својине изречен је мимо заинтересоване јавности, без консултација са различитим јавним и приватним актерима чије ће пословање трпети непосредан утицај предложене стратегије. Поједина решења Предлога стратегије налазе се у колизији са уставним и законским оквиром Републике Србије, те одступају са пута хармонизације домаћег правног поретка са европским тековинама.

Предлагач наводи да је у складу са чланом 41. Пословника о раду Владе (“Службени гласник РС“, бр. 61 од 18. јула 2006 - пречишћен текст, 69 од 18. јула 2008, 88 од 28. октобра 2009, 33 од 18. маја 2010, 69 од 24. септембра 2010, 20. од 25. марта 2011, 37 од 31. маја 2011, 30 од 2. априла 2013. године) спровео јавну расправу у периоду од 3. до 22. новембра. Јавна расправа је управо начин да се заинтересована јавност упозна са садржином Предлога стратегије. Предлагач напомиње да одржавање јавне расправе није обавезно када се доноси стратегија, али да је он ипак јавну расправу одржао. Сви коментари изнети у току јавне расправе су пажљиво размотрени, а неки од њих су уважени и довешће до измене текста Предлога стратегије.

Подносилац примедби наводи да Предлагач изоставља читав спектар делатности и начела од јавног интереса, као што су слободан приступ знању и заједничком наслеђу, слобода изражавања у онлајн окружењу, информациона приватност те развој иновација, креативних индустрија и ИТ предузетништва. Иако се Предлагач приликом израде Предлога стратегије руководио начелима јавног интереса у које спада и заштита духовних творевина, као и Уставом загарантованим слободама, развојем иновација и креативних индустрија итд, Предлагач се слаже са изнетом примедбом, те ће у том смислу бити измењен текст Предлога стратегије.

Подносилац примедби наводи да су аутори Предлога стратегије равнодушни према јавном интересу који се огледа у потреби унапређења слободног приступа знању, слободи изражавања, он лине окружењу, информационој приватности и тако даље.

Предлагач наводи да доследна и ефикасна заштита интелектуалне својине није у супротности са друштвеним вредностима о којима говори Подносилац примедби. Заштита интелектуалне својине није сама себи сврха. Она треба да допринесе бољем животном стандарду и да заштити интересе креативних људи који имају право да живе од свог рада као сви други радници. Дobar систем права интелектуалне својине је онај који почива на праведном балансу између различитих интереса. Идеје о којима говори Подносилац примедби већ су обезбеђене кроз систем ограничења ауторског и сродних права (чланови 41-54в. Закона о ауторском и сродним правима) и у том делу наш Закон о ауторском и сродним правима у потпуности је усклађен са европским директивама. Такође, права интелектуалне својине временски су ограничена, осим жигова и ознака порекла производа. Рокови њихове заштите у потпуности су у складу са најважнијим међународним уговорима из ове области, као што су “Бернска конвенција за заштиту књижевних и уметничких дела”, “Римска конвенција о заштити уметника извођача”, произвођача фонограма и установа за радиодифузију, итд. Све су то гаранције да заштита интелектуалне својине није, нити ће бити препрека вредностима као што су приступ знању, слобода говора, итд.

Подносилац примедби навео је да процес дигитализације културног наслеђа није обухваћен Стратегијом.

Предлагач сматра да је процес дигитализације културног наслеђа од великог значаја за нашу земљу и у том погледу се слаже са Подносиоцем примедбе. Независно од тога, Предлог стратегија предвиђа да се национални Закон о ауторском и сродним правима мора ускладити са европским актијем, укључујући ту и „Директиву 2012/28/ЕУ о одређеним дозвољеним облицима коришћења напуштених дела”. Та директива бави се управо питањем дигитализације напуштених дела. У споменутој Директиви, у ставу (3) преамбуле, речено је: “Стварање законског оквира који би омогућио дигитализацију и дистрибуцију ауторских дела и предмета заштите сродних права, а чији носиоци права нису познати, или су познати али се не зна њихово боравиште, представља кључну активност на Дигиталној агенди Европе (...).” Усклађивање Закона о ауторском и сродним правима са споменутом директивом планирано је за први квартал 2018. године.

Предлагач је напоменуо да није јасно на које се тачно законе мисли када се говори о потреби усклађивања националног законодавства са европским. Предлагач сматра да је примедба оправдана те ће то у Стратегији бити појашњено.

Подносилац примедби је доставио неке примере из европске праксе, тачније из праксе Европског суда правде. Предлагач је размотрио те примере и напомиње да су они корисни са аспекта наше праксе у погледу заштите прва интелектуалне својине. Предлагач напомиње да је споменута пракса од највећег значаја пре свега за наше судове, што и Подносилац примедбе каже. Што се тиче тврдње да интернет сервис провајдери не смеју да буду обавезани да улажу већа финансијска средства због заштите права трећих лица, Предлагач напомиње да то Предлог стратегије нигде ни не предвиђа, како је горе већ напоменуто. Подносилац примедби такође наводи да постоји оправдана бојазан да би Стратегија могла да уведе праксу блокирања читавих сајтова, иако је можда само мали део конкретних сајтова проблематичан са аспекта права интелектуалне својине. Предлагач напомиње да Стратегија не може да улази у такве детаље, али исто тако, сматра да је прихватљиво да се у том делу Стратегија прецизира.

Подносилац примедбе је навео и то да се не може прихватити формирање базе података која ће садржати информације о лицима која повређују права интелектуалне својине те да је то израз намере Предлагача “да се прикупља и дели читав низ осетљивих података о личности, односно података који говоре о понашању грађана Србије на интернету и њиховим навикама и преференцијама”.

Предлагач сматра да је то прилично слободан закључак без стварног утемељења. Државни органи Србије моћи ће да обављају такве послове искључиво у складу са законом који уређује заштиту података о личности и другим релевантним прописима са крајњим циљем да се борба против повреде права интелектуалне својине учини ефикаснијом и бољом. Навод према коме се овом Стратегијом тражи да се “грађани Србије одрекну своје информационе приватности зарад заштите економских интереса великих светских корпорација” такође нема утемељење у истини. Стратегија то нигде не предвиђа, а државни органи потчињени су Уставу и закону, баш као и грађани ове земље. Такође, поводом примедбе да ауторско право штити интересе великих светских корпорација, Предлагач наводи да ауторско право штити интересе свих аутора и носилаца

права, физичких и правних лица, без обзира да ли се ради о “великим светским корпорацијама” или не.

Предлагач наводи да се овом стратегијом унапређује заштита интелектуалне својине која је у Републици Србији заштићена низом закона и међународних уговора које је наша земља потписала и ратификовала. Заштита интелектуалне својине није у супротности са горе дефинисаним вредностима на које указује Подносилац примедби. Предлагач наводи да су границе заштите интелектуалне својине омеђене законом и да Предлог стратегије говори пре свега о ефикаснијем раду, интензивној сарадњи и бољој размени података између надлежних органа који се баве заштитом интелектуалне својине. Вредности које штити интелектуална својина, а ту су креативан рад и улагања у производњу креативних добара, не могу и не смеју да буду релативизоване потребом да се заштите неке друге вредности које су такође неспорне. Аутор који је написао књигу која је постављена на интернет има право да се супротстави нелегалном умножавању његовог ауторског дела и то његово право се не може доводити у питање правом на слободан приступ знању или на други сличан начин. Предлагач сматра да је у том погледу најважније успостављање баланса између описаних интереса, а никако потпуно и некритичко негирање вредности једног или другог. Најзад, Предлагач наводи да домаћи прописи предвиђају, у складу са европским и светским најбољим традицијама у овој области, бројна ограничења ауторског права у корист слободе говора, слободног приступа знању и тако даље, како је горе већ наглашено. У том погледу, као пример наводимо ограничење ауторског права из члана 43. Закона о ауторском и сродним правима успостављено у циљу слободног информисања јавности, или ограничење у корист особа са инвалидитетом из члана 54. Закона о ауторском и сродним правима.

Изјашњавајући се на примедбе у вези са блокирањем и филтрирањем сајтова, одузимањем домена, креирањем базе „сумњивих лица“, прикупљањем обавештајних података, Предлагач износи следеће:

У потпуности је сагласан да предочени термини нису одговарајући па ће у том смислу текст Предлога стратегије бити коригован. Међутим, треба напоменути да наш правни поредак предвиђа обавезу државних орган да сарађују и да међусобно размењују податке у вези са повредом права интелектуалне својине. Базе података Инес и Инес+, које користе Тржишна инспекција и Управа царина, од изузетне су важности за ефикасну заштиту права интелектуалне својине, како је горе већ напоменуто. Примера ради, систем – апликација ИНЕС+, Управа царина користи ради прикупљања и евидентирања свих података који су релевантни за спровођење мера заштите права интелектуалне својине. Значај међусобне размене оперативних и статистичких података о спровођењу права интелектуалне својине у Републици Србији огледа се у оснивању Радне групе за размену података у области спровођења права интелектуалне својине.

У вези са обавезом пружања релевантних информација, Предлагач истиче да је давање свих релевантних података у вези са утврђивањем повреде права предвиђено законима којима се уређују права интелектуалне својине, Законом о електронској трговини, Закоником о кривичном поступку итд. (Погледати одговор на примедбе компаније Купујем-продајем).

Појашњења ради, Предлагач је у Предлогу Стратегије навео, а приликом овог одговора истиче, да је добијање таквих информација могуће само на основу одлуке суда и

то је нешто што Предлог стратегије не доводи у питање. Имајући у виду друштвено-економске последице повреде права интелектуалне својине са којима се суочава не само Република Србија већ и земље чланице ЕУ, домаћи закони из интелектуалне својине и прописи ЕУ (посебно Директива о спровођењу права интелектуалне својине) предвиђају обавезу пружања информација о свим трећим лицима укљученима у повреду права. Посебно при томе треба имати у виду и преамбулу Директиве ЕУ 2004/48/ЕЦ, параграф 21, који предвиђа: “Друге мере осмишљене тако да омогуће висок ниво заштите интелектуалне својине које постоје у неким државама чланицама, треба да буду доступне свим државама чланицама. То је случај са правом на информисање које омогућава прецизне информације о томе где је порекло роба којима се вређају права интелектуалне својине, о томе који су канали дистрибуције таквих роба или услуга и о идентитету свих трећих лица која учествују у повредама права.”

Подносилац примедби се осврнуо и на део Стратегије “Спровођење права интелектуалне својине на интернету.” Одговарајући на њих, Предлагач наводи да је одговорност интернет провајдера, односно пружалаца услуга информатичког друштва, уређена, поред осталог, чланом 18. Закона о електронској трговини. Имајући у виду наведену одредбу, не може се унапред искључити одговорност интернет провајдера ако је знао или могао да зна за повреду права која се врши посредством или коришћењем његове делатности. И поред тога, Предлог стратегије ипак не уређује питање одговорности интернет провајдера. Оно што предлог стратегије предвиђа јесте сарадња интернет провајдера, институција за спровођење права и носилаца права, а све у најбољем интересу друштва, како је напред већ истакнуто.

Што се тиче ограничавања ауторских права из члана 5. Директиве за информационо друштво, треба имати у виду да је само став 1. (чл. 48. Закона о заштити ауторских и сродних права) обавезан, док су остали ставови и ограничења остављени државама чланицама на избор.

Предлагач напомиње да то није предмет Предлога стратегије. Стратегија није документ који може да мења постојеће прописе, већ само да предлаже циљеве и начин остварења тако предложених циљева, све у оквиру постојећих прописа. Предлагач такође напомиње да су сва ограничења из Закона о ауторском и сродним правима (чланови 41-54) обавезна док се нешто друго не пропише. Држава може да их пропише и држава их је прописала. Нека од тих ограничења постоје већ деценијама у нашем правном систему и нису у уској вези са усаглашавањем нашег националног прописа са европским актијем.

5. Примедбе на текст Стратегије је поднео и господин Огњен Узелац.

Поред осталог, Огњен Узелац је поставио питање на основу чега Предлагач Стратегије тврди да је немогуће појединачно остваривање ауторског и сродних права. За које конкретне облике и начине коришћења је појединачно остваривање права немогуће? Навео је: “Тврдите да аутор не може да контактира сваку радио или телевизијску станицу, иако је смер комуникације приликом лиценцирања управо обрнут јер емитери (посебно телевизијске станице) настоје од носилаца права прибавити дозволе за коришћење сваког појединачног дела.”

Предлагач истиче да је систем колективног остваривања ауторског и сродних права настао зато што аутори и носиоци ауторског и сродних права нису у могућности да фактички остварују своја имовинска права на индивидуалан начин. Индивидуално

остваривање приватних права је правило, а колективно изузетак. У сфери заштите ауторског и сродних права, колективно је међутим израз нужности и без њега, хиљаде аутора и носилаца сродних права не би могли да остваре своја уставом и законом загарантована права.

Разлог зашто је колективно остваривање ауторског и сродних права настало садржан је у нематеријалној природи ауторског дела и предмета сродних права. Музичко дело, примера ради, је духовна, нематеријална творевина, која у једном тренутку може да буде искоришћавана на виртуелно безброј различитих места, у различитим облицима. Ниједно физичко лице, ниједан аутор, фактички не може да контролише искоришћавање својих ауторских дела у условима када се она емитују од стране више стотина емитера, реемитују од стране десетина кабловских оператора, јавно изводе од стране десетина и стотина извођача на стотинама различитих позорница, и тако даље. Због те чињенице немогуће је индивидуално остваривање ауторског права. Остварити ауторско право, значи остварити пре свега имовинска права на ауторском делу, онда када га неко друго лице искоришћава. Ако се има у виду да се ауторово дело, на пример нека музичка нумера, истовремено емитује, реемитује, јавно саопштава, јавно изводи, снима, умножава и пушта у промет итд, и то на стотине и хиљаде различитих места, онда постаје јасно колико се непрактичним показује индивидуално искоришћавање ауторског права. Нико то не може сам да контролише. Из тог разлога, аутори се удружују у организације за колективно остваривање ауторског и сродних права и на њих преносе своја имовинска права. Организације потом закључују уговоре са корисницима, на пример радио станицама, које на тај начин прибављају право да емитују десетине и стотине хиљада музичких композиција, и то само кроз један уговор са организацијом. Алтернатива томе била би да сваки емитер са сваким аутором посебно, закључи индивидуални уговор и да му плати накнаду за то. Уместо једног, емитери (пружаоци медијских услуга) морали би да закључе стотине хиљада индивидуалних уговора, што није практично решење. Зато свуда у свету, па и Републици Србији, постоји систем колективног остваривања ауторског и сродних права.

Када је реч о питању “за које конкретне облике и начине коришћења је појединачно остваривање права немогуће?”, одговор је за све оне облике искоришћавања где би индивидуално остваривање ауторског и сродних права било немогуће, или јако отежано. Пре свега, то се односи на оне облике искоришћавања где је колективно остваривање ауторског и сродних права законом обавезно: реемитовање и наплата посебне накнаде. Посебну накнаду није могуће наплаћивати на индивидуалан начин па из тог разлога европске директиве предвиђају да се ово право мора остваривати на колективан начин. Закон о ауторском и сродним правима предвиђа извесна ограничења ауторског права а једно од њих је и право на некомерцијално умножавање ауторског дела. Укратко, дозвољено је физичком лицу, да за личне некомерцијалне потребе, умножи примерак туђег објављеног ауторског дела, без плаћања накнаде (члан 46. Закона). Закон истовремено предвиђа и механизам обештећења за ауторе и каже да у случају некомерцијалног умножавања ауторског дела, аутор има право на посебну накнаду. Нико не може да контролише десетине и стотине хиљада физичких лица која некомерцијално умножавању ауторска дела и предмете сродних права. Зато је у Закону (члан 39.) написано да ће посебну накнаду плаћати они који су технолошки омогућили некомерцијално умножавање ауторских дела и предмета сродних права: произвођачи и увозници предмета који служе некомерцијалном умножавању ауторских дела и произвођачи и увозници

празних носача звука, слике и текста. Имајући у виду да је фактички немогуће израчунати “појединачну штету” коју трпи сваки аутор понаособ због некомерцијалног умножавања његових дела, то се накнада наплаћује у проценту, како је горе већ речено, од продаје уређаја или празних носача звука, слике и текста, у складу са чланом 171б Закона о ауторском и сродним правима. То је пример где је индивидуално остваривање ауторског права фактички немогуће. Такође, фактички је немогуће индивидуално остваривати ауторско право у случају реемитовања ауторских дела, емитовања, јавног саопштавања итд. Подносилац приговора, Огњен Узелац, каже “тврдите да аутор не може да контактира сваку радио или телевизијску станицу, иако је смер комуникације приликом лиценцирања управо обрнут јер емитери (посебно телевизијске станице) настоје од носилаца права прибавити дозволе за коришћење сваког појединачног дела.” То је тачно, али систем колективног остваривања ауторског и сродних права није осмишљен само због аутора, већ и због корисника. Када не би постојао систем колективног остваривања ауторског и сродних права, сваки корисник би морао да прибавља појединачну лиценцу од сваког појединачног аутора за сваку његову песму, текст итд. Систем колективног остваривања ауторског и сродних права оправдан је и у свим другим случајевима где је остваривање приватних права аутора и носилаца сродних права знатно отежано, или, како је речено, фактички немоће (емитовање, јавно саопштавање, итд).

6. Примедбе на текст Стратегије дала је и магистар Снежана Илић-Стојановић.

Навела је да су: “Образовање у области интелектуалне својине и иницијатива за увођење наставе о интелектуалној својини на техничким факултетима били саставни део Стратегије развоја интелектуалне својине за период од 2011. до 2015. године, те сматрам да је јако важно додати овај циљ и у новој Стратегији интелектуалне својине (....)”.

Предлагач сматра да се ради о добром предлогу. Међутим, за остваривање предвиђеног циља - увођење интелектуалне својине у наставу на техничким и уметничким факултетима, неопходна је шира друштвена акција и промене у систему образовања. Имајући у виду надлажности и капацитете Завода као Предлагача, Завод ће кроз своје активности (ЕИЦ) пружити подршку како универзитетима тако и привредним субјектима кроз краће образовне програме и публикације како би се предложени циљ испунио у извесној мери у годинама које долазе. У том смислу ће текст Предлога стратегије бити измењен.